

YEL-työtulosuosituksen taustalaskentapalvelun laskentakaava

Seuraavassa on avattu työtulosuosituksen taustalaskentapalvelun laskentakaavaa. Laskentapalvelu on apuväline työtulon määrittelyyn. Eläkelaitos ottaa työtulon määrittelyssä huomioon myös muut soveltamisohjeessa kerrotut seikat ja tekee kokonaisarvion työtulosta. Laskentapalvelun työtulosuositus perustuu yrittäjän Tilastokeskuksen toimialaluokituksen TOL 2008 mukaiseen 5-numeroiseen toimialaan. Mikäli on tiedossa vain toimialaluokituksen TOL 2025 mukainen 5-numeroinen toimiala, voi hyödyntää TOL2025-TOL2008-taulukkoa sopivan toimialaluokituksen TOL 2008 mukaisen toimialan etsimisessä.

Laskentapalvelun antama työtulosuositus lasketaan seuraavalla kaavalla:

Työtulosuositus =

$\text{ToimialanMediaanipalkka} \times (1 + \text{Log_Kantaluku}(\text{YrittäjänLiikevaihto}/\text{ToimialanKäytettäväMediaaniliikevaihto})) \times \text{Osa-aikaisuuskerroin}$.

Kaavassa käytettävä logaritmin kantaluku (Kantaluku) on 25 ToimialanKäytettäväMediaaniliikevaihtoa pienemmille liikevaihdolle ja Kantaluku on 10 ToimialanKäytettäväMediaaniliikevaihtoa suuremmille liikevaihdolle.

Kaavassa ToimialanKäytettäväMediaaniliikevaihto on yleensä toimialan mediaaniliikevaihto.

Jos toimialan mediaaniliikevaihto on pienempi kuin 1,5 x toimialan mediaanipalkka, työtulosuositusta rajoitetaan. Rajoittaminen tehdään siten, että laskentapalvelun antama työtulosuositus on toimialan mediaanipalkan suuruinen vasta, kun yrittäjän liikevaihto on 1,5-kertainen toimialan mediaanipalkkaan verrattuna. Tällöin ToimialanKäytettäväMediaaniliikevaihto on suuruudeltaan 1,5 x ToimialanMediaanipalkka. Näillä toimialoilla 1,5 x ToimialanMediaanipalkan suuruinen liikevaihto on se liikevaihto, jolle suositellaan mediaanipalkan suuruista työtuloa. Muilla toimialoilla suositellaan sellaiselle yrittäjälle mediaanipalkan suuruista työtuloa, jonka liikevaihto on mediaaniliikevaihdon suuruinen.

ToimialanMediaanipalkka on toimialan yksityisen sektorin kokoaikaisten työntekijöiden kokonaisansioista lasketun mediaanin suuruinen¹.

Laskentapalvelussa käytetty toimiala voi olla karkeammalla tasolla kuin yrittäjän 5-numeroinen toimiala, jos havainnot eivät riitä tilastoluvun käyttämiseen tarkimmalla toimialatasolla. Käytettävä toimialatarkkuus päätellään erikseen mediaanipalkalle ja mediaaniliikevaihdolle, joten ne voivat erota toisistaan.

Jos yrittäjän liikevaihto on hänen toimialansa käytettävän mediaaniliikevaihdon suuruinen, kaavan tuottama työtulosuositus on toimialan mediaanipalkan suuruinen. Jos yrittäjän liikevaihto on hänen toimialansa käytettävää mediaaniliikevaihtoa pienempi, kaavan tuottama työtulosuositus on toimialan mediaanipalkkaa pienempi ja päinvastoin, jos yrittäjän liikevaihto on hänen toimialansa mediaaniliikevaihtoa suurempi, työtulosuositus on toimialan mediaanipalkkaa suurempi. Työtulosuositus rajoitetaan tarvittaessa YEL-työtulon lainmukaisille ala- ja ylärajoille. Työtulosuosituksen laskentakaavassa työtulosuositus voi olla korkeintaan 60 prosenttia yrittäjän liikevaihdon suuruudesta. Työ-

¹ Muutamilla toimialoilla mediaanipalkka on korvattu ammattiluokan mukaisella mediaanipalkalla, koska se keskimäärin kuvaa kyseisen toimialan yrittäjien työpanoksen arvoa paremmin.

tulosuusitus voi olla yrittäjän liikevaihtoa suurempi vain, jos yrittäjän liikevaihto on alle YEL-työtulon alarajan, koska laskentapalvelu suosittaa aina vähintään YEL-työtulon alarajan suuruista työtuloa eli laskentapalvelu ei tutki yrittäjän vakuuttamisvelvollisuutta. Laskentapalvelu antaa työtulosuositukselle liikkumavaran, joka on +/- 30 prosenttia työtulosuosituksesta. Työtulosuosituksen liikkumavaran yläraja voi olla yrittäjän liikevaihtoa suurempi.

Työtulosuosituksen laskentakaavan Osa-aikaisuuskerroin määritellään seuraavasti:

$$\text{Osa-aikaisuuskerroin} = (1 - (\text{MuualtaSaadutAnsiot}/\text{Osa-aikaisuudenVertailuansio})),$$

missä MuualtaSaadutAnsiot on yrittäjän muut työeläkevakuutetut ansiot edellisen 12 kuukauden aikana YEL-vakuutuksen rinnalla ja Osa-aikaisuudenVertailuansio on yrittäjän toimialan mediaanipalkka. Aloittavalle yrittäjälle Osa-aikaisuuskerroin = 1.

Jos yrittäjän MuualtaSaadutAnsiot ovat 0, Osa-aikaisuuskerroin on 1 eli yrittäjä katsotaan laskentakaavassa kokoaikaiseksi yrittäjäksi. Myös, jos MuualtaSaadutAnsiot ovat yhteensä pienemmät kuin ansioiden vaikutuksen alaraja, katsotaan laskentakaavassa, että yrittäjä on kokoaikainen yrittäjä. Ansioiden vaikutuksen alaraja on 0,5 x pakollisen YEL-vakuutuksen vuositasoinen työpanoksen arvon alaraja eli YEL-työtulon alaraja. Muualta saatujen ansioiden vaikutuksella on myös yläraja 0,8. Yläraja tarkoittaa sitä, että Osa-aikaisuuskerroin on aina vähintään 0,2 eli 20 prosenttia eli Osa-aikaisuuskerroin voi pienentää työtulosuositusta enimmillään niin, että suositus on 20 prosenttia ilman Osa-aikaisuuskerrointa lasketusta suosituksesta.

Työtulon tarkistamista varten haetaan lähtötiedoiksi Verohallinnolta kolmen viimeisen toteutuneen vuoden tiedot yrittäjän yritysten toimialoista ja liikevaihdoista liikevaihtojen painotetun keskiarvon ja työtulosuosituksen laskentaa varten.

Liikevaihtotiedot pyydetään verottajalta kaksi kertaa vuodessa niille henkilöille, joilla on pyyntöhetkellä voimassa oleva YEL-vakuutus. Liikevaihtotiedot pyydetään niistä yrityksistä, joissa henkilö on johtavassa asemassa ja osakeyhtiöiden osalta myös omistaa vähintään yhden osakkeen kyseisestä osakeyhtiöstä. Jos yrittäjälle kytkeytyy verottajan tiedoissa useampi yritys, laskentapalvelu huomioi lähtökohtaisesti liikevaihtotiedot vain niistä osakeyhtiöistä, joissa yrittäjän omistusosuus on yli 30 prosenttia. Yritysten arvioverotettujen vuosien liikevaihtoja ei huomioida laskentapalvelussa. Toimialojen mediaaniliikevaihdot tausta-aineistoon lasketaan karsitun aineiston tuoreimman vuoden perusteella.

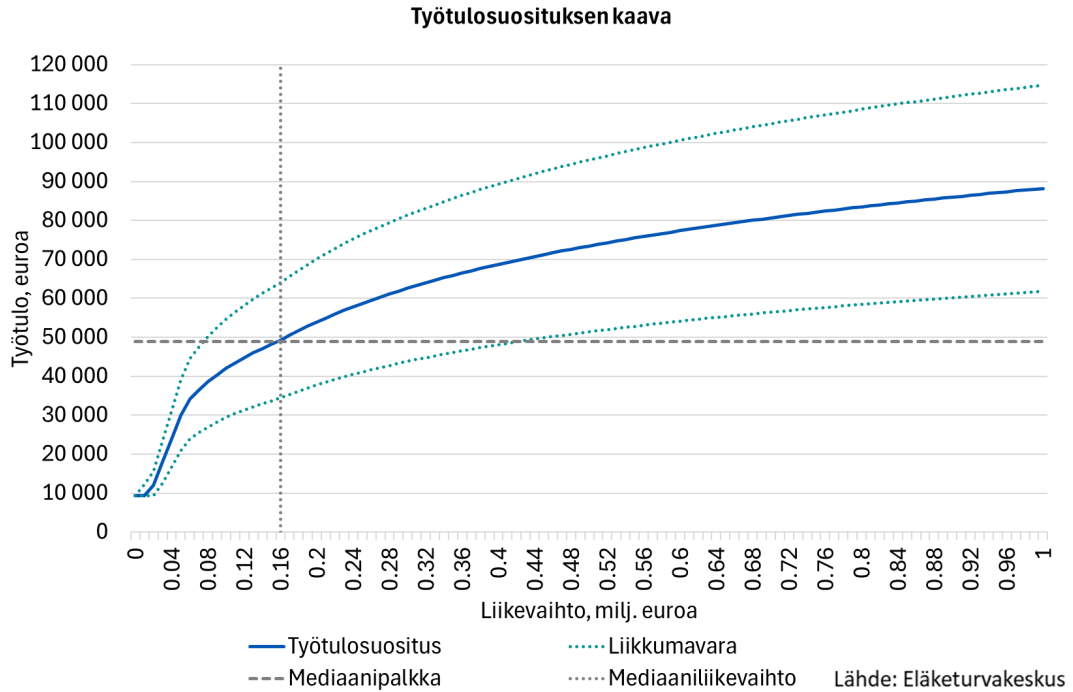
Laskentakaavassa yrittäjän liikevaihtona käytetään laskettua painotettua keskiarvoa. Kullekin laskentaan mukaan otettavalle toteutuneelle liikevaihtovuodelle on oma painokerroin, ne ovat tuoreimmasta vuodesta vanhimpaan 0,6; 0,3 ja 0,1. Aloittava yrittäjä antaa laskentapalvelulle aina liikevaihtoarvion. Spontaanisti työtuloa tarkistava yrittäjä, jolla on voimassa oleva vakuutus voi antaa liikevaihdostaan arvion tai hänen työtulosuositustaan varten voidaan käyttää Verohallinnolta saatavia toteutuneita liikevaihtotietoja. Laskentapalvelu kuitenkin palauttaa voimassa oleville YEL-vakuutuksille aina myös viimeisimmät toteutuneet Verohallinnolta saadut liikevaihdot. Toimialaksi valitaan yrittäjän yritysten liikevaihdoista suurimman yrityksen toimiala tuoreimmalta vuodelta. Jos tuoreimmalta vuodelta ei löydy liikevaihtoa toimialan määrittämistä varten, sitä etsitään vanhemmilta vuosilta. Alla olevassa taulukossa on muutama esimerkki siitä, miten painotettu keskiarvo lasketaan yrittäjän viimeisimpien vuosien toteutuneista liikevaihdoista.

Taulukon esimerkkien oletukset:

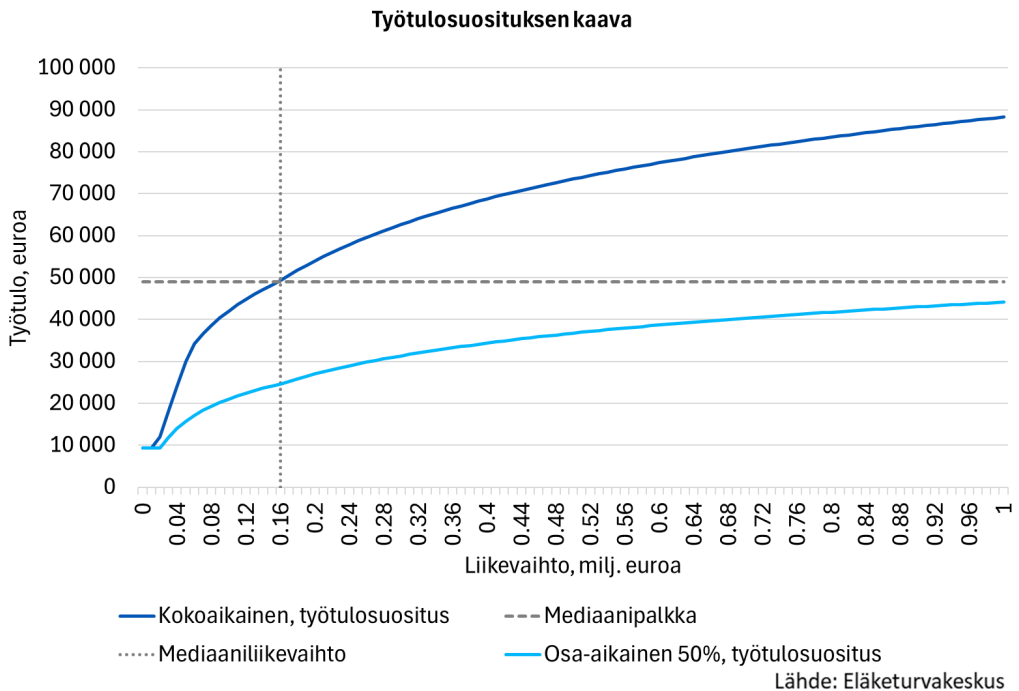
- Taulukossa näkyvät eri vuosien liikevaihdot ovat yrittäjän kyseisen vuoden yritysten liikevaihtojen summia
- '-' tarkoittaa puuttuvaa liikevaihtoa (tiedot voivat puuttua kokonaan verottajan aineistosta tai kyseessä on arvioverotus)
- 0 tarkoittaa 0 euron liikevaihtoa. Huom. Jos kyseessä 0 euron liikevaihto ja on kyseessä arvioverotus, silloin liikevaihto tulkitaan puuttuvaksi.
- Esim. 1:ssä vuosi v-3: yrittäjän liikevaihtojen painotetun keskiarvon laskennassa käytettävä vuoden v-3 liikevaihtosumma 80 000 euroa muodostuu seuraavasti:
 - Yritys A: liikevaihto 30 000 euroa
 - Yritys B: liikevaihto 50 000 euroa
 - Kyseisen vuoden liikevaihtosumma = 30 000 + 50 000 = 80 000
- Esim. 1:ssä vuosi v-2: yrittäjän liikevaihtojen painotetun keskiarvon laskennassa käytettävä vuoden v-2 liikevaihtosumma 90 000 euroa muodostuu seuraavasti
 - Yritys A: liikevaihto 40 000 euroa
 - Yritys B: liikevaihto 50 000 euroa
 - Yritys C: liikevaihto 0 euroa
 - Kyseisen vuoden liikevaihtosumma = 40 000 + 50 000 + 0 = 90 000
- Esim. 1:ssä vuosi v-1: yrittäjän liikevaihtojen painotetun keskiarvon laskennassa käytettävä vuoden v-1 liikevaihtosumma 100 000 euroa muodostuu seuraavasti
 - Yritys A: liikevaihto 40 000 euroa
 - Yritys B: liikevaihto 50 000 euroa
 - Yritys C: liikevaihto 10 000 euroa
 - Kyseisen vuoden liikevaihtosumma = 40 000 + 50 000 + 10 000 = 100 000
- Muissa esimerkeissä Esim. 2-6 on oletettu olevan vain yksi yritys/vuosi. Esim. 7:ssä yrittäjälle ei löydy yhtään liikevaihtotietoa, eli kaikki vuodet ovat puuttuvia. Tällöin työtulosuositus lasketaan kyseisen toimialan käytettävän mediaaniliikevaihdon perusteella eli suositellaan toimialan mediaanipalkkaa. Jos toimiala ei ole tiedossa, suositellaan kaikkien palkansaajien laskettua mediaanipalkkaa.

Esimerkit	Vuosi, jolloin työtulo tarkistetaan	Liikevaihtosummat			Painoker-toimet			Laskennassa käytettävä liikevaihto = liikevaihtosummien painotettu keskiarvo
		Vuosi v-3	Vuosi v-2	Vuosi v-1	Vuosi v-3	Vuosi v-2	Vuosi v-1	
Esim. 1	Vuosi v	80 000	90 000	100 000	0.1	0.3	0.6	95 000
Esim. 2	Vuosi v	80 000	-	100 000	0.1	0.3	0.6	97 143
Esim. 3	Vuosi v	-	90 000	100 000	0.1	0.3	0.6	96 667
Esim. 5	Vuosi v	0	90 000	100 000	0.1	0.3	0.6	87 000
Esim. 4	Vuosi v	-	90 000	-	0.1	0.3	0.6	90 000
Esim. 6	Vuosi v	80 000	90 000	-	0.1	0.3	0.6	87 500
Esim. 7	Vuosi v	-	-	-	0.1	0.3	0.6	Käytetään mediaaniliikevaihtoa

Kuviossa on piirretty kaavan mukaiset esimerkkityötulosuositukset kuvitteelliselle esimerkkitoimialalle, jossa mediaaniliikvaihto on noin 160 000 euroa ja mediaanipalkka on noin 49 000 euroa. Kuvioon on piirretty myös työtulosuosituksen liikkumavara +/-30 prosenttia.

Seuraavassa kuviossa on piirretty työtulosuositus samalle esimerkkitoimialalle kuin edellä kokoaikaiselle yrittäjälle ja osa-aikaiselle yrittäjälle. Esimerkkikuviossa on oletettu, että kaavassa huomioon otettavat yrittäjän muualta kuin YEL:stä YEL:n rinnalla saamat työeläkevakuutetut ansiot ovat 50 prosenttia yrittäjän toimialan mediaanipalkasta.

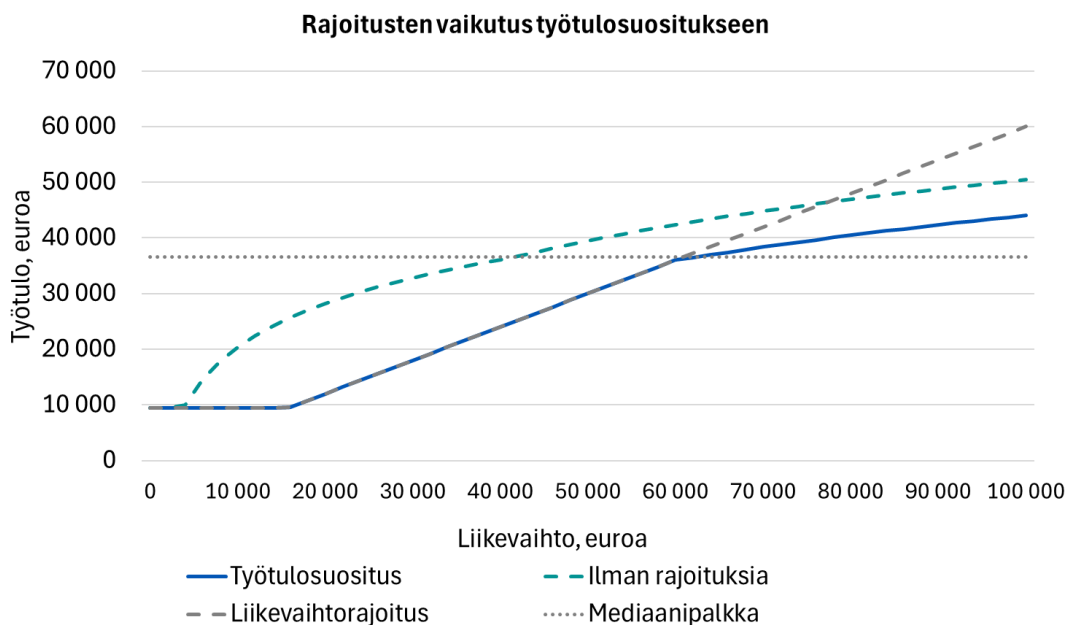

Seuraavassa taulukossa on muutamia esimerkkejä kuvitteellisille esimerkkitoimialoille laskettuna. Esimerkit on laskettu kahdelle mediaaniliikevaihdoltaan ja -palkaltaan hieman erilaiselle toimialalle. Esimerkit on laskettu kokoaikaiselle yrittäjälle ja sellaiselle osa-aikaiselle yrittäjälle, jonka muualta kuin YEL:stä YEL:n rinnalla saamat työeläkevaikutetut ansiot ovat toimialan mediaanipalkkaan suhteutettuna 50 prosenttia.

Esimerkkitoimiala 1				
Toimialan mediaanipalkka 41 700 euroa, toimialan mediaaniliikevaihto 98 300 euroa				
Kokoaikainen yrittäjä	Esimerkki- liikevaihto	Työtulosuositus	Työtulo- suosituksen liikkumavaran alaraja	Työtulo- suosituksen liikkumavaran yläraja
Yrittäjä 1	30 000	18 000	12 600	23 400
Yrittäjä 2	60 000	35 300	24 700	45 900
Yrittäjä 3	100 000	42 000	29 400	54 600
Yrittäjä 4	200 000	54 600	38 200	70 900
Yrittäjä 5	1 000 000	83 700	58 600	108 800
Esimerkkitoimiala 1				
Toimialan mediaanipalkka 41 700 euroa, toimialan mediaaniliikevaihto 98 300 euroa				
Osa-aikainen yrittäjä 50 %, muualta kuin YEL:stä YEL:n rinnalla saadut työeläkevaikutetut ansiot 50 % toimialan 1 mediaanipalkasta eli 20 850 euroa.	Esimerkki- liikevaihto	Työtulosuositus	Työtulo- suosituksen liikkumavaran alaraja	Työtulo- suosituksen liikkumavaran yläraja
Yrittäjä 1	30 000	13 200	YEL-minimi	17 100
Yrittäjä 2	60 000	17 700	12 400	22 900
Yrittäjä 3	100 000	21 000	14 700	27 300
Yrittäjä 4	200 000	27 300	19 100	35 500
Yrittäjä 5	1 000 000	41 900	29 300	54 400

Esimerkkitoimiala 2				
Toimialan mediaanipalkka 26 300 euroa, toimialan mediaaniliikevaihto 40 900 euroa				
Kokoaikainen yrittäjä	Esimerkki- liikevaihto	Työtulosuositus	Työtulo- suosituksen liikkumavaran alaraja	Työtulo- suosituksen liikkumavaran yläraja
Yrittäjä 1	10 000	YEL-minimi	YEL-minimi	12 300
Yrittäjä 2	20 000	12 000	YEL-minimi	15 600
Yrittäjä 3	40 000	24 000	16 800	31 200
Yrittäjä 4	60 000	30 700	21 500	39 900
Yrittäjä 5	80 000	34 000	23 800	44 200
Esimerkkitoimiala 2				
Toimialan mediaanipalkka 26 300 euroa, toimialan mediaaniliikevaihto 40 900 euroa				
Osa-aikainen yrittäjä 50 %, muualta kuin YEL:stä YEL:n rinnalla saadut työeläkevaikutetut ansiot 50 % toimialan 2 mediaanipalkasta eli 13 150 euroa	Esimerkki- liikevaihto	Työtulosuositus	Työtulo- suosituksen liikkumavaran alaraja	Työtulo- suosituksen liikkumavaran yläraja
Yrittäjä 1	10 000	YEL-minimi	YEL-minimi	12 300
Yrittäjä 2	20 000	10 200	YEL-minimi	13 300
Yrittäjä 3	40 000	13 100	YEL-minimi	17 000
Yrittäjä 4	60 000	15 300	10 700	19 900
Yrittäjä 5	80 000	17 000	11 900	22 100

Seuraavassa kuviossa on piirretty esimerkkityötulosuositukset sellaiselle toimialalle, jolla toimialan mediaaniliikevaihto on alle 1,5 x toimialan mediaanipalkka, jonka vuoksi toimialalle laskentakaavassa käytettävä ToimialanKäytettäväMediaaniliikevaihto on 1,5 x mediaanipalkan suuruinen. Kuvioon on havainnollistuksen vuoksi piirretty myös, mitä työtulosuositukset olisivat ilman käytettävän mediaaniliikevaihdon muutosta ja työtulosuosituksen rajoittamista korkeintaan 60 prosenttiin yrittäjän liikevaihdosta.

Rajoitusten jälkeen lopullinen työtulosuositus on

minimi(YEL-työtulon yläraja; maksimi(YEL-työtulon alaraja; minimi(Työtulosuositus; $0,6 \cdot$ liikevaihto))),

missä Työtulosuositus on yllä olevalla laskentakaavalla laskettu.

Erillisessä taulukossa on esitetty toimialakohtaiset laskentapalvelun keskeiset taustatiedot eli mediaanipalkat, mediaaniliikevaihdot sekä se liikevaihto, jolle laskentapalvelu antaa työtulosuositukseksi mediaanipalkan (ToimialanKäytettäväMediaaniliikevaihto). Kaksi viimeksi mainittua voivat erota, jos kyseiselle toimialalle käytetään työtulosuosituksen laskentakaavassa toimialan mediaaniliikevaihdon sijaan edellä kuvatun rajoittamisen vuoksi 1,5 x ToimialanMediaanipalkkaa. Lisäksi taulukossa näkyy kyseiselle toimialalle laskentapalvelussa mediaanipalkalle ja mediaaniliikevaihdolle käytetyt toimialat. Käytetty toimiala voi olla yrittäjän 5-numeroista toimialaa karkeammalla tarkkuudella, jos havainnot eivät riitä tarkimman toimialatason käyttämiseen.

Taustatietojen tietolähteet: mediaanipalkkatiedot Tilastokeskus, mediaaniliikevaihdot: lähdeaineisto Verohallinto, mediaani laskettu Eläketurvakeskuksessa.

Tämä laskentapalvelun kaavan ohje on osa [Yrittäjän työtulon vahvistaminen -ohjetta](#).